

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนากระบวนการเลี้ยงกบ ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในโครงการเลี้ยงกบเพื่อความสมดุลตามธรรมชาติ ตำบลเกาะเกิด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูลของการวิจัย โดยใช้เครื่องมือจำนวน 2 ชุด คือ แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง และ แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนรู้จากการบรรยายและศึกษาดูงานเรื่องอาชีพการเลี้ยงกบ โดยใช้ประชากรและกลุ่มเป้าหมายจำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ เกษตรกร ผู้เพาะเลี้ยงกบในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 20 ครอบครัว และผู้เข้ามาเรียนรู้รับฟังการบรรยายและเยี่ยมชมโครงการเลี้ยงกบเพื่อความสมดุลตามธรรมชาติ จำนวน 120 คน ผู้วิจัยสามารถเก็บข้อมูลด้วยตัวเองได้ครบจำนวน 140 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 100 และ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 6 ตอน ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงกบ

ตอนที่ 2 ข้อมูลกระบวนการเลี้ยงกบ

ตอนที่ 3 ข้อมูลการประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในการเลี้ยงกบ

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 5 ความพึงพอใจต่อการเรียนรู้จากการบรรยายและศึกษาดูงานอาชีพการเลี้ยงกบ

ตอนที่ 6 แนวทางการพัฒนาอาชีพการเลี้ยงกบเพื่อการเรียนรู้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงกบ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงกบในโครงการเลี้ยงกบเพื่อความสมดุลตามธรรมชาติ ตำบลเกาะเกิด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แสดงรายละเอียดใน

ตาราง 4

ตาราง 4 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงกบในโครงการเลี้ยงกบ
เพื่อความสมดุลตามธรรมชาติ ตำบลเกาะเกิด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

n = 20

ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงกบ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	20	100.0
2. อายุ		
น้อยกว่า 35 ปี	3	15.0
35 ปี – 44 ปี	5	25.0
45 ปี – 55 ปี	8	40.0
55 ปี ขึ้นไป	4	20.0
3. สถานภาพ		
สมรส	20	100.0
4. การศึกษา		
ประถมศึกษา	11	55.0
มัธยมศึกษา	6	30.0
ปวส./อนุปริญญา	0	0.0
ปริญญาตรี	3	15.0
5. การเพาะเลี้ยงกบของท่านถือได้ว่าเป็น		
อาชีพหลัก	1	5.0
อาชีพเสริม	19	95.0
6. รายได้		
เพียงพอต่อการยังชีพ	19	95.0
มีหนี้สิน	1	5.0

ตาราง 4 (ต่อ)

n = 20		
ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงกบ	จำนวน	ร้อยละ
7. ท่านมีความรู้หรือประสบการณ์การเพาะเลี้ยงกบมาเป็น		
ระยะเวลาประมาณ		
1 ปี	6	30.0
2 ปี	9	45.0
มากกว่า 2 ปี	3	15.0
อื่น ๆ	2	10.0

จากตาราง 4 พบว่า ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงกบ จำนวน 20 คน เป็นเพศชายทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100.0 เกษตรกรมีอายุสูงสุดอยู่ระหว่าง 45ปี-55 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 40.0 รองลงมาอยู่ระหว่าง 35- 44 ปีจำนวน 5 คนคิดเป็นร้อยละ 25.0 และ 55 ปีขึ้นไปจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 สถานภาพสมรสแล้วคิดเป็นร้อยละ 100.0 การศึกษาจบประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 30.0 จบระดับปริญญาตรี มีจำนวนน้อย คิดเป็นร้อยละ 15.0 ซึ่งแยกเป็นสาขาที่เกี่ยวข้องกับเกษตร 2 คน และสาขาไม่เกี่ยวข้องกับเกษตร 1 คน การเพาะเลี้ยงกบ ถือได้ว่าเป็น อาชีพเสริมคิดเป็นร้อยละ 95.0 รายได้ของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงกบ เพียงพอต่อการยังชีพ คิดเป็นร้อยละ 95.0 มีเพียงส่วนน้อยที่มีหนี้สิน ส่วนความรู้หรือประสบการณ์เพาะเลี้ยงกบมาเป็นระยะเวลาประมาณ ส่วนใหญ่ระยะเวลา 2 ปี คิดเป็นร้อยละ 45.0 รองลงมาระยะเวลาประมาณ 1 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.0 จำนวนน้อยที่ใช้ระยะเวลาประมาณมากกว่า 2 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.0 และน้อยกว่า 1 ปี คิดเป็นร้อยละ 10.0

ตอนที่ 2 ข้อมูลกระบวนการเลี้ยงกบ

ผลการวิเคราะห์กระบวนการเลี้ยงกบใน โครงการเลี้ยงกบเพื่อความสมดุลตามธรรมชาติ ตำบลเกาะเกิด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แสดงรายละเอียดในตาราง 5

ตาราง 5 แสดงจำนวนและร้อยละกระบวนการเลี้ยงกบในโครงการเลี้ยงกบ เพื่อความสอดคล้องตาม
ธรรมชาติ ตำบลเกาะเกิด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กระบวนการเลี้ยงกบ	จำนวน	ร้อยละ
ปัจจัยนำเข้า		
1. การวางแผนการจัดการฟาร์มในการเพาะเลี้ยงกบ		
ศึกษาด้วยตนเอง	11	55.0
ศึกษาจากการดูงาน	15	75.0
จากคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ	2	10.0
2. สถานที่ทำการเพาะเลี้ยงกบ		
แบบบ่อดิน	3	15.0
แบบบ่อกระชัง	19	95.0
แบบบ่อปูนซีเมนต์	1	5.0
3. บ่อเพาะเลี้ยงกบของท่านใช้พื้นที่ดำเนินการ		
บ่อกระชัง 3 x 4 = 12 ตารางเมตร, 4 x 4 = 16 ตารางเมตร	19	100.0
จำนวน 1 - 2 บ่อ	9	64.3
2 บ่อ ขึ้นไป	5	35.7
บ่อปูนซีเมนต์ 3 x 4 = 12 ตารางเมตร, 4 x 4 = 16 ตารางเมตร จำนวน 2 บ่อ	1	5.3
บ่อดิน 50 x 2 = 100 ตารางวา, 100 x 2 = 200 ตารางวา	2	10.5
จำนวน 1 บ่อ Missing = 1	2	100.0
4. คนงานเพาะเลี้ยงกบในฟาร์ม		
1 คน	13	60.0
2 คน	6	30.0
มากกว่า 2 คน	1	5.0
อื่น ๆ (ไม่มี)	1	5.0

ตาราง 5 (ต่อ)

กระบวนการเลี้ยงกบ	จำนวน	ร้อยละ
5. แหล่งเงินทุนและจำนวนเงินที่ท่านนำมาลงทุนในการเลี้ยงกบต่อรุ่น		
ในระบบ	14	73.7
น้อยกว่า 2,000 บาท	11	78.6
2,000 บาทขึ้นไป	3	21.4
นอกระบบ	0	0.0
อื่น ๆ (เงินสนับสนุน)	5	26.3
6. วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการเพาะเลี้ยงกบ		
จากธรรมชาติ	8	40.0
จากวัสดุอุปกรณ์สังเคราะห์	9	45.0
จากธรรมชาติและวัสดุอุปกรณ์สังเคราะห์	3	15.0
กระบวนการ		
7. พันธุ์กบที่ทำการเพาะเลี้ยง		
กบพันธุ์ผสม	20	100.0
8. ระยะเวลาเพาะเลี้ยงกบแต่ละรุ่น		
2.5 เดือน ถึง 3 เดือน	11	55.0
3.5 เดือน ถึง 4 เดือน	8	40.0
4 เดือน ถึง 4.5 เดือน	1	5.0
9. จำนวนกบแต่ละรุ่นที่ท่านทำการเพาะเลี้ยงประมาณ		
น้อยกว่า 1,000 ตัว ถึง 5000 ตัว	19	95.0
5001 ตัว ถึง 10,000 ตัว	0	0.0
มากกว่า 10,001 ตัว ถึง 20,000 ตัว	1	5.0
10. การคัดขนาดกบครั้งแรกเมื่อกบอายุประมาณ		
30 - 40 วัน	18	90.0
41 - 50 วัน	2	10.0

ตาราง 5 (ต่อ)

กระบวนการเลี้ยงกบ	จำนวน	ร้อยละ
11. ระยะเวลาการให้อาหารกบ		
เช้า เย็น	20	100.0
12. การเปลี่ยนถ่ายน้ำในบ่อเลี้ยงกบในแต่ละวัน		
1 ครั้ง	17	85.0
2 ครั้ง	1	5.0
3 ครั้ง	0	0.0
อื่นๆ (ไม่ได้เปลี่ยนถ่าย)	2	10.0
13. มีการปฏิบัติตามขั้นตอนการเพาะเลี้ยง		
ปฏิบัติตามทุกขั้นตอน	19	95.0
ปฏิบัติตามบางขั้นตอน	1	5.0
14. มีการปฏิบัติตามขั้นตอนการเพาะเลี้ยงลูกกบ		
ปฏิบัติตามทุกขั้นตอน	17	85.0
ปฏิบัติตามบางขั้นตอน	2	10.0
ไม่ปฏิบัติตามขั้นตอน	1	5.0
15. มีการปฏิบัติตามขั้นตอนการเพาะเลี้ยงกบขุน		
ปฏิบัติตามทุกขั้นตอน	17	85.0
ปฏิบัติตามบางขั้นตอน	3	15.0
16. การรับและติดตามข้อมูลข่าวสารทางการตลาดของ กบทั้งภายในและภายนอกประเทศ		
ไม่ได้รับหรือติดตามการตลาด	9	45.0
ได้รับและติดตามการตลาดบ้าง	8	40.0
ได้รับและติดตามการตลาดต่อเนื่อง	3	15.0

ตาราง 5 (ต่อ)

กระบวนการเลี้ยงกบ	จำนวน	ร้อยละ
17. ได้รับและติดตามข้อมูลการตลาดจาก		
เจ้าหน้าที่ของรัฐ	15	75.0
วารสาร/ สิ่งพิมพ์	2	10.0
สื่อสารมวลชน	2	10.0
อื่น ๆ (ด้วยตนเอง)	1	5.0
18. การใช้บริการการขนส่งกบเพื่อจัดจำหน่าย		
ทางบก (รถยนต์ รถไฟ)	19	100.0
ผลผลิต		
19. จำนวนกบที่มีคุณภาพมีเพียงพอต่อการจำหน่าย		
เพียงพอ		
ภายในประเทศ	17	85.0
ต่างประเทศ	0.0	0.0
ไม่เพียงพอ		
ภายในประเทศ	0	0
ต่างประเทศ	3	15
20. วิธีการแปรรูปกบเพื่อเพิ่มมูลค่า		
มี	0	0.0
ไม่มี	20	100.0

จากตาราง 5 ผลการวิเคราะห์กระบวนการเลี้ยงกบ ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า การวางแผนการจัดการฟาร์มในการเพาะเลี้ยงกบ ส่วนใหญ่ศึกษาจากการดูงาน รองลงมาศึกษาด้วยตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 75.0 และ 55.0 (ตามลำดับ) และจากคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ของรัฐคิดเป็นร้อยละ 10.0 สถานที่ทำการเพาะเลี้ยงกบ ส่วนใหญ่เป็นแบบบ่อกระชัง คิดเป็นร้อยละ 95.0 รองลงมาเป็นแบบบ่อ

ดิน คิดเป็นร้อยละ 15.0 และส่วนน้อยมีบ่อเป็นแบบปูนซีเมนต์ คิดเป็นร้อยละ 5.0 สำหรับบ่อเพาะเลี้ยง กบ

ใช้พื้นที่ดำเนินการ เป็นบ่อกระชัง 12 ตารางเมตรและ 16 ตารางเมตร คิดเป็นร้อยละ 100.0 จำนวน 1 –2 บ่อ คิดเป็นร้อยละ 64.3 และจำนวน 2 บ่อขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 35.7 รองลงมาเป็นบ่อดิน 100 ตารางวา กับ 200 ตารางวา คิดเป็นร้อยละ 10.5 มีจำนวน 1 บ่อ คิดเป็นร้อยละ 100.0 และน้อยที่สุดเป็น บ่อปูนซีเมนต์ 12 ตารางเมตรกับ 16 ตารางเมตร คิดเป็นร้อยละ 5.3 จำนวน 2 บ่อ คิดเป็นร้อยละ 100.0 คนงานเพาะเลี้ยงกบ ในฟาร์มส่วนใหญ่มี 1 คน คิดเป็นร้อยละ 60.0 รองลงมามี 2 คน คิดเป็น ร้อยละ 30.0 และส่วนน้อยที่สุด คือ มากกว่า 3 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0 เท่ากัน แหล่งเงินทุนและ จำนวนเงินที่นำลงทุนในการเลี้ยงกบต่อรุ่น ในระบบ คิดเป็นร้อยละ 73.7 น้อยกว่า 2,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 78.6 ตั้งแต่ 2,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 21.4 ส่วนนอกระบบไม่มี มีการได้รับ เงินสนับสนุน คิดเป็นร้อยละ 26.3 สำหรับวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ มีนำมาใช้ในการเพาะเลี้ยงกบ ส่วนใหญ่ได้จากวัสดุอุปกรณ์สังเคราะห์ คิดเป็นร้อยละ 45.0 รองลงมาจากธรรมชาติคิดเป็นร้อยละ 40.0 และรวมทั้ง 2 รายการ คือ จากธรรมชาติและวัสดุอุปกรณ์สังเคราะห์ คิดเป็นร้อยละ 15.0

ด้านกระบวนการ พบว่า พันธุ์กบที่ทำการเพาะเลี้ยงเป็นกบพันธุ์ผสม คิดเป็นร้อยละ 100.0 ระยะการเพาะเลี้ยงกบแต่ละรุ่น ส่วนใหญ่ 2.5 เดือนถึง 3 เดือน คิดเป็นร้อยละ 55.0 รองลงมา 3.5 เดือนถึง 4 เดือน คิดเป็นร้อยละ 40.0 และส่วนน้อย 4 เดือนถึง 4.5 เดือน คิดเป็นร้อยละ 5.0 จำนวนกบแต่ละรุ่นที่ทำการเพาะเลี้ยงประมาณ ส่วนใหญ่มีจำนวนกว่า 1000 ตัวถึง 5000 ตัว คิดเป็นร้อยละ 95.0 และรองลงมาคือมีจำนวนมากกว่า 10,001 ตัวถึง 20,000 ตัว คิดเป็นร้อยละ 5.0 ส่วนการคัดขนาดกบครั้งแรกเมื่ออายุประมาณ 30- 40 วัน คิดเป็นร้อยละ 90.0 รองลงมาอายุ 41- 50 วัน คิดเป็นร้อยละ 10.0 ระยะเวลาการให้อาหารกบ คือ เช้า เย็น คิดเป็นร้อยละ 100.0 การเปลี่ยนถ่ายน้ำในบ่อเลี้ยงกบในแต่ละวัน ผลตอบมาว่าส่วนใหญ่ 1 วัน คิดเป็นร้อยละ 85.0 รองลงมาคือไม่ได้เปลี่ยนถ่ายน้ำ คิดเป็นร้อยละ 10.0 และส่วนน้อยที่มากกว่า 2 ครั้ง คิดเป็น ร้อยละ 5.0 มีการปฏิบัติตามขั้นตอนการเพาะเลี้ยงลูกอ๊อด ส่วนใหญ่ปฏิบัติตามขั้นตอน คิดเป็น ร้อยละ 95.0 รองลงมาคือการปฏิบัติตามบางขั้นตอน คิดเป็นร้อยละ 5.0 มีการปฏิบัติตามขั้นตอน การเพาะเลี้ยงลูกกบและกบขุน ส่วนใหญ่ปฏิบัติตามขั้นตอน คิดเป็นร้อยละ 85.0 เท่ากัน รองลงมา ปฏิบัติตามบางขั้นตอน คิดเป็นร้อยละ 10.0 และ 15.0 มีส่วนน้อยไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนการเลี้ยง ลูกกบ คิดเป็นร้อยละ 5.0 สำหรับการรับและติดตามข้อมูลข่าวสารทางด้านการตลาดของกบภายใน และภายนอกประเทศ ส่วนใหญ่ไม่ได้รับหรือติดตามการตลาด คิดเป็นร้อยละ 45.0 รองลงมาได้รับ และติดตามการตลาดบ้าง คิดเป็นร้อยละ 40.0 และมีจำนวนน้อยที่ได้รับและติดตามการตลาด อย่างต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 15.0 ส่วนวารสาร/สิ่งพิมพ์และสื่อสารมวลชน คิดเป็นร้อยละ 10.0

เท่ากัน ด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 5.0 การใช้บริการการขนส่งรถเพื่อจัดจำหน่ายเป็นทางบก (รถยนต์ รถไฟ) คิดเป็นร้อยละ 100.0

ด้านผลผลิต พบว่า จำนวนกบแต่ละรุ่นที่ทำการเพาะเลี้ยง จำนวนกว่า 1000 ตัวถึง 5000 ตัว คิดเป็นร้อยละ 95.0 และรองลงมาคือมีจำนวนมากกว่า 10001 ตัวถึง 20000 ตัว คิดเป็นร้อยละ 5.0 จำนวนกบที่มีคุณภาพมีเพียงพอต่อการจำหน่าย คิดเป็นร้อยละ 85.0 เพียงพอภายในประเทศ ส่วนไม่เพียงพอคิดเป็นร้อยละ 15.0 ภายนอกประเทศ ไม่มีการแปรรูปกบเพื่อเพิ่มมูลค่าคิดเป็นร้อยละ 100.0

ตอนที่ 3 ข้อมูลการประยุกต์ใช้แนวเศรษฐกิจพอเพียงในการเลี้ยงกบ

ผลการวิเคราะห์การประยุกต์ใช้แนวเศรษฐกิจพอเพียงในการเลี้ยงกบในโครงการ เลี้ยงกบ เพื่อความสมดุลตามธรรมชาติ ตำบลเกาะเกิด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แสดงรายละเอียดในตาราง 6

ตาราง 6 แสดงจำนวนและร้อยละการประยุกต์ใช้แนวเศรษฐกิจพอเพียงในการเลี้ยงกบ ในโครงการเลี้ยงกบเพื่อความสมดุลตามธรรมชาติ ตำบลเกาะเกิด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

n = 20

การประยุกต์ใช้แนวเศรษฐกิจพอเพียงในการเลี้ยงกบ	จำนวน	ร้อยละ
ความพอประมาณ		
1. ท่านจัดการฟาร์มเลี้ยงกบเพื่อ		
เพื่อการบริโภคในครัวเรือน	12	63.2
เพื่อจำหน่ายในชุมชน	10	52.6
ความมีเหตุผล		
2. การพิจารณาสถานที่เลี้ยงกบควรพิจารณาจากข้อใด		
ใกล้แหล่งน้ำ	15	75.0
ใกล้ตลาด	1	5.0
ใกล้แหล่งชุมชน	7	35.0
3. จำนวนแรงงานที่ใช้ในการเลี้ยงกบส่วนใหญ่ได้จาก		
ภายในครัวเรือน	20	100.0
ความมีภูมิคุ้มกัน		
4. วิธีป้องกันโรคของกบเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันในการเลี้ยงกบ		
ใช้สมุนไพร	18	90.0
ใช้ยาปฏิชีวนะ	0	0.0

ใช้สมุนไพรและใช้ยาปฏิชีวนะ	2	10.0
----------------------------	---	------

ตาราง 6 (ต่อ)

n = 20		
ข้อมูลการประยุกต์ใช้แนวเศรษฐกิจพอเพียงในการเลี้ยงกบ	จำนวน	ร้อยละ
5. เมื่อราคากบตกต่ำท่านมีการปฏิบัติเพื่อเป็นภูมิคุ้มกัน		
เลี้ยงกบให้ปริมาณน้อยลงเพื่อคูลู่ทางเชิงรุกและเชิงรับ		
การตลาด	10	50.0
เลี้ยงกบในปริมาณเพิ่มขึ้นเพื่อรองรับตลาดกบ	2	10.0
หยุดการเลี้ยงกบชั่วคราวเพื่อดูการตลาด	7	35.0
อื่น ๆ (เลี้ยงไว้ก่อน โดยยังไม่จำหน่าย)	1	5.0
ความรอบคอบรอบรู้		
6. ท่านเรียนรู้เรื่องการเลี้ยงกบเพื่อความรอบรู้โดย		
การเรียนรู้ด้วยตัวเอง	12	63.2
มีเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้	2	10.5
จากการศึกษาดูงาน	10	52.6
อื่น ๆ (มีผู้ชำนาญการเลี้ยงกบให้ความรู้)	1	5.3
ความมีคุณภาพคุณธรรม		
7. มีหลักปฏิบัติคุณธรรมในอาชีพการเลี้ยงกบ คือ		
ซื่อสัตย์ต่อลูกค้าและมีคุณธรรมมีความรับผิดชอบ	13	65.0
ผลผลิตที่มีคุณภาพและราคาเหมาะสม	11	55.0
มีบริการหลังการขาย	2	10.0

จากตาราง 6 พบว่า ความพอประมาณใน การจัดการฟาร์มเลี้ยงกบเพื่อการบริโภคในครัวเรือน คิดเป็น ร้อยละ 63.2 เพื่อจำหน่ายในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 52.6 ความมีเหตุมีผลในการพิจารณาสถานที่เลี้ยงกบควรพิจารณาจากการใกล้แหล่งน้ำ คิดเป็นร้อยละ 75.0 รองลงมาใกล้แหล่งชุมชน คิดเป็นร้อยละ 35.0 ส่วนน้อยบอกว่าใกล้ตลาด คิดเป็นร้อยละ 5.0 ส่วนจำนวนแรงงานที่ใช้ในการเลี้ยงกบ ส่วนใหญ่ได้จากภายในครัวเรือนคิดเป็นร้อยละ 100.0ความมีภูมิคุ้มกันโดย วิธีป้องกันโรคของกบเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันในการเลี้ยงกบโดยส่วนใหญ่ใช้สมุนไพรและใช้ยาปฏิ

ชีวนะ คิดเป็นร้อยละ 90.0 รองลงมาใช้สมุนไพร และยาปฏิชีวนะ คิดเป็นร้อยละ 10.0 เมื่อราคากบ ตกต่ำมีการปฏิบัติเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันโดยส่วนใหญ่เลี้ยงกบให้ปริมาณน้อยลงเพื่อดูแลการตลาด คิดเป็นร้อยละ 50.0 รองลงมา หยุดการเลี้ยงชั่วคราวเพื่อการตลาด คิดเป็นร้อยละ 35.0 ส่วนที่เลี้ยงกบในปริมาณเพิ่มขึ้นเพื่อรองรับตลาดกบ คิดเป็นร้อยละ 10.0 เลี้ยงไว้ก่อน โดยยังไม่จำหน่าย คิดเป็นร้อยละ 5.0 สำหรับการเรียนรู้เรื่องการเลี้ยงกบเพื่อความรอบรู้โดยส่วนใหญ่มีการเรียนรู้ด้วยตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 52.6 มีเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 10.5 มีผู้ชำนาญการเลี้ยงกบให้ความรู้คิดเป็นร้อยละ 5.3 มีหลักปฏิบัติคุณธรรมในอาชีพการเลี้ยงกบ คือ การซื้อสัตว์ต่อลูกค้าและมีคุณธรรม มีความ รับผิดชอบ คิดเป็นร้อยละ 65.0 รองลงมาผลผลิตที่มีคุณภาพและราคาเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 55.0 และมีบริการหลังการขาย คิดเป็นร้อยละ 10.0

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

การเสนอปัญหาและข้อเสนอแนะจำแนกเป็น 2 ส่วน คือ ปัญหาและข้อเสนอแนะที่ได้จากเกษตรกรผู้เลี้ยงกบ ในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงจำนวน 20 ครอบครัว และข้อเสนอแนะที่ได้จากผู้ศึกษาดูงานเรื่อง อาชีพการเลี้ยงกบกับการประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในโครงการเลี้ยงกบเพื่อความสมดุล ตามธรรมชาติ ในศูนย์ศิลปาชีพเกาะเกิด ตำบลเกาะเกิด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 120 คน แสดงรายละเอียดในตาราง 7

ตาราง 7 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร

เนื้อหารายการ	ปัญหา	จำนวน	ข้อเสนอแนะ	จำนวน
1. การวางแผน	การเตรียมกระชังก่อน	15	ให้พิมพ์แผ่นพับแจก	10
2. สถานที่สร้างบ่อกบ	เลี้ยง	20	ทำบ่อปูน	15
3. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยงกบ	ใช้บ่อน้ำใกล้บ้าน	20	ใช้พีชน้ำ	10
4. แหล่งทุน	การใช้ไฟม	10	ใช้ทุนตัวเอง	10
5. แรงงาน	ขาดแคลนเงินทุน		ใช้ในครัวเรือน	14
6. การเตรียมการ		19	จากผู้เชี่ยวชาญ	12
7. พันธุ์กบ	ขาดความรู้	03	อยากได้จากรัฐ	20
8. การจัดการระหว่างการเลี้ยงกบ	ไม่รู้จัก	20		
9. การตลาดและการจัดจำหน่าย	ทำความสะอาดกระชัง	20	หาตลาดเพิ่ม	20
10. การปฏิบัติตามขั้นตอนการเลี้ยง เดือนที่ 1 เลี้ยงลูกอ๊อด เดือนที่ 2 เลี้ยงลูกกบ	ตลาดแคบ			
11. การขนส่ง		15	ขนที่ละมาก ๆ	15
12. การแปรรูปกบ	ค่าขนส่งแพง ไม่มีการแปรรูป	20	ทำกบแดดเดียว และอื่น ๆ เช่น ทำอาหารขาย	10
13. ผลผลิตกบที่มีปริมาณและ คุณภาพ		20	เลี้ยงด้วยบ่อปูน	20

จากตาราง 7 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง โดยกลุ่มเป้าหมายแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาและข้อเสนอแนะในการศึกษากระบวนการเลี้ยงกบกับการประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในอาชีพการเลี้ยงกบ ในโครงการเลี้ยงกบเพื่อความสมดุลตามธรรมชาติ ตำบลเกาะเกิด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถสังเคราะห์ข้อมูลและสรุป ได้ดังนี้

ปัญหาด้านกระบวนการเลี้ยงกบ

1. การวางแผนที่ไม่รัดกุมขาดความรอบคอบ

2. สถานที่สร้างบ่อกบไม่เอื้ออำนวยต่อการสร้างบ่อกบ
3. วัสดุอุปกรณ์ที่นำมาใช้ไม่สอดคล้องและเหมาะสมเท่าที่ควร
4. ขาดการสนับสนุนด้านแหล่งทุน
5. ขาดแคลนแรงงานที่มีความชำนาญในการเลี้ยงกบ
6. ขาดความรู้ในการเตรียมการ
7. ขาดความรู้ด้านคัดเลือกพันธุ์กบ
8. การบริหารจัดการฟาร์มเลี้ยงกบไม่ดี
9. ต้องการหาตลาดต่างประเทศเพิ่มขึ้น
10. การขนส่งมีต้นทุนสูงเนื่องจากน้ำมันแพง
11. ในศูนย์ศิลปาชีพไม่มีการแปรรูปกบเพื่อเพิ่มมูลค่า
12. ผลผลิตกบที่มีคุณภาพและปริมาณไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ประเทศและต่างประเทศ

ข้อเสนอแนะด้านกระบวนการเลี้ยงกบ

1. ควรให้ผู้ที่มีความรู้และความชำนาญมาให้คำแนะนำและอบรมเป็นครั้งคราว
2. กรมประมงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง(ทั้งภาครัฐและเอกชน) ควรเข้ามาช่วยให้คำแนะนำด้านการเพิ่มผลผลิต การลดต้นทุนการผลิตและการใช้แรงงานอย่างมีประสิทธิภาพ
3. ควรตั้งกลุ่มหรือเครือข่าย เพื่อหาสถานที่ทำบ่อกบแบบบ่อปูนปูด้วยกระเบื้องสีขาว และมีอำนาจต่อรองกับบริษัทที่ส่งกบออก บริษัทอาหารกบสำเร็จรูปและตลาดกบภายในประเทศและต่างประเทศ
4. ควรจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยงกบที่ได้จากธรรมชาติเพราะจะไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เช่น ฟิชน้ำ หญ้าขน ใบกล้วย ใบมะพร้าว ผักตบชวา เป็นต้น
5. ควรจัดหาแหล่งทุนให้เกษตรกรผู้เลี้ยงกบภายในโครงการฯ ควรให้ความรู้ด้านการคัดเลือกพันธุ์กบ
6. ควรเพิ่มศักยภาพและได้รับการพัฒนาอย่างจริงจัง ทั้งความรู้และประสบการณ์ในการบริหารจัดการ
7. ควรศึกษาความต้องการของตลาดกบ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ
8. ควรลดต้นทุนการขนส่ง โดยการขนส่งที่ละปริมาณมากๆ
9. การจัดตั้งโรงงานแปรรูปเพิ่มมูลค่า เช่น การทำกบกระป๋อง การแช่แข็งออกไปต่างประเทศ

10. ควรส่งเสริมผลผลิตกบที่มีปริมาณและคุณภาพ ที่เพียงพอต่อตลาดและได้รับการยอมรับในคุณภาพกบ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

12. ควรมีโครงการส่งเสริมการเลี้ยงกบแบบเป็นรูปธรรม

13. ควรมีการประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้บริโภคนกบ และส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงกบ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากผู้ศึกษาคุณภาพเรื่อง อาชีพการเลี้ยงกบกับการประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในโครงการเลี้ยงกบเพื่อความสมดุล ตามธรรมชาติ ณ ศูนย์ศิลปาชีพเกาะเกิด ตำบลเกาะเกิด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถสังเคราะห์ข้อมูลและสรุปได้ดังนี้

1. ความรู้ที่ได้รับจากการฟังบรรยายเรื่องการเลี้ยงกบ

1.1 ได้ความรู้กระบวนการเลี้ยงกบ ได้แก่

1.1.1 การวางแผนการเลี้ยงกบ เช่น แหล่งทุน แรงงาน สถานที่สร้างบ่อกบ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยงกบ เป็นต้น

1.1.2 การเตรียมการเลี้ยงกบ ได้แก่ การคัดเลือกพันธุ์กบ การจัดการระหว่างการเลี้ยงกบ การจัดจำหน่ายและการตลาด ฯลฯ

1.1.3 การปฏิบัติตามขั้นตอนการเลี้ยงกบ ได้แก่ เดือนที่หนึ่ง เป็นขั้นตอนการเลี้ยงลูกอ๊อด เดือนที่สอง เป็นขั้นตอนการอนุบาลลูกกบ เดือนที่สาม เป็นขั้นตอนการเลี้ยงกบขุน

1.1.4 การขนส่งกบ ได้แก่ การขนส่งทางรถยนต์ และส่งกบออกต่างประเทศ โดยเครื่องบิน

1.1.5 การแปรรูปกบเพื่อเพิ่มมูลค่า ที่โครงการเลี้ยงกบเพื่อความสมดุลตามธรรมชาติ ยังไม่มีการแปรรูปกบ

1.1.6 การปฏิบัติตามขั้นตอนการเลี้ยงกบอย่างเคร่งครัดทุกขั้นตอน ทำให้ได้ผลผลิตกบที่มีปริมาณและคุณภาพเป็นที่ต้องการของตลาด ทั้งภายในและต่างประเทศ

2. การประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในอาชีพการเลี้ยงกบ

2.1 การวางแผนเรื่องทุนที่มีความพอประมาณ พอดี ที่ไม่น้อยจนเกินไป และไม่มากเกินไป ไม่เบียดเบียนตัวเองและผู้อื่น สำหรับการเลี้ยงกบในระดับพอประมาณกับทุนที่มีลง ได้แก่ การสร้างบ่อกบ การใช้แรงงานในครัวเรือน การใช้วัสดุอุปกรณ์ที่หาได้จากธรรมชาติ เป็นต้น

2.2 ความมีเหตุผลในการตัดสินใจ ที่เกี่ยวกับความเพียงพอ นั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุมีผล โดยพัฒนาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการคำนึงถึงผล ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น จากการกระทำนั้น ๆ ในการเลี้ยงกบทุกขั้นตอน อย่างรอบคอบ

2.3 การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในการเลี้ยงกบ ได้แก่ การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกลในการเลี้ยง เช่น การป้องกันโรคของกบ การติดตามราคาของกบจากตลาดกบ เป็นต้น

2.4 การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดเวลาโดยเชื่อมโยงความรู้ประกอบด้วย ความรู้ที่เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างครบถ้วน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงเพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นการปฏิบัติในการเลี้ยงกบ ได้แก่ การเตรียมการอบรม การจัดการระหว่างการเลี้ยง การขนส่ง การแปรรูป การตลาดและการจัดจำหน่าย การควบคุมคุณภาพกบและปริมาณกบ โดยรวมถึงผลผลิตกบทั้งหมด

2.5 การมีคุณธรรมจริยธรรมในการเลี้ยงกบ ด้วยเป็นเงื่อนไขที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม เช่น มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อลูกค้า มีความรับผิดชอบในผลผลิตกบที่มีคุณภาพ มีบริการหลังการขาย มีความอดทน ความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำรงชีวิต

สรุป

การวิเคราะห์ข้อมูลเรื่อง “แนวทางการพัฒนากระบวนการเลี้ยงกบ ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในโครงการเลี้ยงกบเพื่อความสมดุลตามธรรมชาติ ตำบลเกาะเกิด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา “เป็น การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีพรรณนา ตามวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษากระบวนการเลี้ยงกบ เพื่อประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในอาชีพการเลี้ยงกบและเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาอาชีพการเลี้ยงกบตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย ประชากร และกลุ่มตัวอย่างได้แก่ 1) เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงกบในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 20 ครอบครัว 2) ผู้เข้ามาเรียนรู้รับฟังการบรรยายและเยี่ยมชมโครงการเลี้ยงกบเพื่อสมดุลตามธรรมชาติ จำนวน 120 คนรวมจำนวนทั้งหมด 140 คน ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงกบ พบว่าเป็นเพศชายทั้งหมดมีอายุสูงสุดอยู่ระหว่าง 45 –55 ปี และมีสถานภาพสมรสทั้งหมดเช่นกัน ส่วนการศึกษา พบว่า อยู่ในระดับประถมศึกษา การเลี้ยงกบ ถือว่าเป็นอาชีพเสริมและมีความรู้หรือประสบการณ์ การเลี้ยงกบมาเป็นระยะเวลาประมาณ 2 ปี ส่วนผลการวิเคราะห์ข้อมูลกระบวนการเลี้ยงกบ พบว่า การวางแผนจัดการฟาร์มในการเลี้ยงกบจากการ ศึกษาดูงาน รองลงมา คือ ศึกษาด้วยตัวเอง สถานที่ทำการเลี้ยงกบ เป็นบ่อกระชัง ใช้เนื้อที่ประมาณ 3 x 4 ตารางเมตร จำนวน 1-2 กระชังขึ้นไป คนงานเลี้ยงกบในฟาร์มส่วนใหญ่ใช้หนึ่งคน แหล่งเงินทุน และจำนวนเงินที่นำมาลงทุนในการเลี้ยงกบ คือ เงินทุนในระบบ สำหรับวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ที่นำมาใช้เลี้ยงกบ ได้จากวัสดุอุปกรณ์สังเคราะห์และพันธุ์กบที่ใช้เลี้ยง คือ กบพันธุ์ผสม ระยะการเลี้ยงกบในแต่ละรุ่น ใช้เวลาประมาณ 2.5 เดือน ถึง 3 เดือน กบจำนวนแต่ละรุ่นประมาณ 1,000 ตัว ถึง 5,000 ตัว การคัดขนาดครั้งแรก เมื่อกบอายุประมาณ 30 ถึง 40 วัน ส่วนระยะเวลาการให้อาหารกบ คือ เข้า-เย็น และการ

เปลี่ยนถ่ายน้ำในบ่อกบวันละ 1 ครั้ง มีการปฏิบัติตาม ขั้นตอนการเลี้ยงลูกอ๊อด ลูกกบ กบขุ่น ทุกขั้นตอน การได้รับและติดตามข้อมูลการตลาดจาก เจ้าหน้าที่ของรัฐฯ เป็นส่วนใหญ่ ด้านการใช้บริการขนส่ง เพื่อจัดจำหน่าย ใช้รถยนต์ จำนวนกบที่มีคุณภาพมีเพียงพอต่อการจำหน่ายภายในประเทศและไม่มีการแปรรูปกบเพื่อเพิ่มมูลค่ากบ ส่วนผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในอาชีพการเลี้ยงกบ ได้แก่ การจัดการฟาร์มเลี้ยงกบเพื่อการบริโภคในครัวเรือนเป็นส่วนใหญ่ มีการพิจารณาสถานที่เลี้ยงกบจากใกล้แหล่งน้ำ ส่วนใหญ่มีจำนวนแรงงานภายในครัวเรือน และมีวิธีป้องกันโรคโดยการใช้สมุนไพร ส่วนเมื่อราคากบตกต่ำ มีการปฏิบัติเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันโดย เลี้ยงกบให้ปริมาณน้อยลง เพื่อคู่ทางเชิงรุกและเชิงรับการตลาด มีการเรียนรู้เรื่องการเลี้ยงกบเพื่อความรอบรู้ด้วยตัวเอง จากการศึกษาดูงาน และมีหลักปฏิบัติคุณธรรมในอาชีพการเลี้ยงกบ คือ ส่วนใหญ่ ซื่อสัตย์ต่อลูกค้าและมีคุณธรรม มีความรับผิดชอบ รองลงมาคือ ผลผลิตกบที่มีคุณภาพและราคาที่เหมาะสม ส่วนผลวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการเรียนรู้จากการบรรยายและศึกษาดูงานอาชีพการเลี้ยงกบ พบว่า การเรียนรู้จากการบรรยายและการศึกษาดูงานอาชีพการเลี้ยงกบ ระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 3.41$, S.D. = 0.31) เมื่อพิจารณากระบวนการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในการเลี้ยงกบ พบว่า อยู่ในระดับมาก เช่นกัน ยกเว้น การเลี้ยงลูกอ๊อดพึงพอใจระดับปานกลาง

ตอนที่ 5 ความพึงพอใจต่อการเรียนรู้จากการบรรยายและศึกษาดูงานอาชีพการเลี้ยงกบ

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการเรียนรู้จากการบรรยายและศึกษาดูงานอาชีพการเลี้ยงกบการประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในโครงการเลี้ยงกบเพื่อความสมดุลตามธรรมชาติ ณ ศูนย์ศิลปาชีพเกาะเกิด ตำบลเกาะเกิด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แสดงรายละเอียดในตาราง 8

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจต่อการเรียนรู้จาก
การบรรยายและศึกษาคูงานอาชีพการเลี้ยงกบ

n = 120

ความพึงพอใจต่อการบรรยายกระบวนการเลี้ยงกบ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. มีการวางแผนการเลี้ยงกบ	3.42	0.54	มาก
2. การบรรยายเรื่องการเลี้ยงกบทำให้มีความรู้	3.48	0.52	มาก
3. สถานที่สร้างบ่อกบ	3.43	0.62	มาก
4. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยงกบ	3.31	0.59	มาก
5. ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการเลี้ยงกบ	3.37	0.55	มาก
6. การเลี้ยงลูกอ๊อด	3.24	0.59	ปานกลาง
7. การเลี้ยงลูกกบ	3.31	0.56	มาก
8. การเลี้ยงกบบูน	3.43	0.51	มาก
9. รู้จักพันธุ์กบ	3.27	0.62	มาก
10. การเปลี่ยนถ่ายน้ำ	3.36	0.63	มาก
11. การให้อาหาร	3.43	0.62	มาก
12. การคัดขนาด	3.42	0.62	มาก
13. การตลาด	3.42	0.58	มาก
14. การขนส่งผลผลิตกบ	3.43	0.55	มาก
15. การแปรรูปกบ	3.37	0.63	มาก
16. คุณภาพกบ	3.52	0.53	มาก
17. ปริมาณผลผลิตกบ	3.51	0.57	มาก
18. การประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในการเพาะเลี้ยงกบ	3.65	0.51	มาก

เฉลี่ยรวม

3.41

0.31

มาก

จากตาราง 8 พบว่า ในภาพรวมการเรียนรู้จากการบรรยายกระบวนการเลี้ยงกบและการศึกษาฐานอาชีพการเลี้ยงกบ ระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 3.41$, S.D. = 0.31) เมื่อพิจารณากระบวนการเลี้ยงกบและการประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในการเลี้ยงกบ พบว่าอยู่ในระดับมาก เช่นกัน ยกเว้นการเลี้ยงลูกออดพึงพอใจระดับปานกลาง

ตอนที่ 6 ข้อมูลแนวทางการพัฒนาอาชีพการเลี้ยงกบเพื่อการเรียนรู้

จากผลของการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ศึกษาเชื่อมโยงกับปัญหา ในการวิเคราะห์กระบวนการเลี้ยงกบจากเกษตรกรและผู้มาเยี่ยมชมโครงการได้แก่ การวางแผนที่ไม่รัดกุม ขาดความรอบคอบ สถานที่สร้างบ่อกบไม่เอื้ออำนวยต่อการสร้างบ่อกบ วัสดุอุปกรณ์ที่นำมาใช้ไม่สอดคล้องและเหมาะสมเท่าที่ควร ขาดการสนับสนุนด้านแหล่งทุน ขาดแคลนแรงงานที่มีความชำนาญในการเลี้ยงกบขาดความรู้ในการเตรียมการ ขาดความรู้ด้านคัดเลือกพันธุ์กบ การบริหารจัดการฟาร์มเลี้ยงกบไม่ดี ต้องการหาตลาดต่างประเทศเพิ่มขึ้น การขนส่งมีต้นทุนสูงเนื่องจากน้ำมันแพง ในศูนย์ศิลปาชีพไม่มีการแปรรูปกบเพื่อเพิ่มมูลค่า ผลผลิตกบที่มีคุณภาพและปริมาณไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผู้วิจัยขอเสนอแผนกลยุทธ์ในแนวทางการพัฒนาอาชีพการเลี้ยงกบเพื่อการส่งออกตามขั้นตอน ดังนี้

1. การจัดทำกลยุทธ์ (Strategy formulation) หรือ การวางแผนกลยุทธ์ (Strategic planning)
 - 1.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในเพื่อหาจุดแข็งและจุดอ่อน
 - 1.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกเพื่อหาโอกาสและอุปสรรค
 - 1.3 การกำหนดวิสัยทัศน์ และภารกิจ เป้าหมายการวางแผนกลยุทธ์ ยุทธศาสตร์กลยุทธ์ การสร้างองค์ความรู้และแนวทางการพัฒนาอาชีพการเลี้ยงกบ
 - 1.4 การกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนกลยุทธ์
 - 1.5 การวิเคราะห์และเลือกกำหนดกลยุทธ์ และแนวทางการพัฒนา
2. การนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ (Strategic implementation)
 - 2.1 การกำหนดเป้าหมายการดำเนินงาน
 - 2.2 การวางแผนปฏิบัติการ (Action plan) ที่ระบุกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะต้องดำเนินการ
 - 2.3 การปรับปรุง พัฒนาชุมชน เช่น ในด้านโครงสร้าง ระบบงาน ทรัพยากร บุคคล วัฒนธรรมองค์กรและปัจจัยการบริการต่าง ๆ ในชุมชน

3. การควบคุมและประเมินผลแผนกลยุทธ์(Strategic control and evaluation)

3.1 การติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์

3.2 การติดตามสถานการณ์และเงื่อนไขต่าง ๆ ที่อาจเปลี่ยนแปลงไปซึ่งอาจทำให้

ต้องมีการปรับแผนกลยุทธ์

การจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อแนวทางการพัฒนากระบวนการเลี้ยงกบตามแนว

เศรษฐกิจพอเพียงในโครงการเลี้ยงกบเพื่อความสมดุลตามธรรมชาติตำบลเกาะเกิด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากแนวคิดเชื่อมโยงกับการสังเคราะห์ปัญหาการเลี้ยงกบในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงและโครงการเลี้ยงกบเพื่อความสมดุลตามธรรมชาติ โดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์ภายในอาชีพการเลี้ยงกบ

1. จุดแข็ง (Strength)

- 1.1 กบเป็นสัตว์เลี้ยงง่าย ดูแลรักษาง่าย โตเร็ว
- 1.2 ลงทุนน้อย บ่อกระชัง บ่อดิน พ่อแม่พันธุ์
- 1.3 ใช้ระยะเวลาเพียง 2 เดือนครึ่งถึง 3 เดือน
- 1.4 ได้รับผลตอบแทนเร็ว คุ่มค่าทางการลงทุน
- 1.5 ตลาดทั้งภายในและต่างประเทศมีความต้องการสูง
- 1.6 สามารถขายได้ทั้งลูกกบ ลูกอ๊อด พ่อแม่พันธุ์และกบขุนครบวงจร
- 1.7 มีองค์ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงกบ-มีประสบการณ์

2. จุดอ่อน (Weak)

- 2.1 ต้นทุนในการทำบ่อซีเมนต์สูง
- 2.2 ไม่สามารถเพาะพันธุ์กบได้ในฤดูหนาว (ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)
- 2.3 ราคาไม่แน่นอน ตลาดเป็นตัวชี้ทั้งในและต่างประเทศ (คล้ายระบบการเกษตร

คือนอกฤดูจะแพง)

- 2.4 กรรมวิธีการแปรรูปกบกระป๋อง มีต้นทุนสูง
- 2.5 เจ้าหน้าที่ประมง รวมถึงเกษตรกรผู้เลี้ยงกบขาดความรู้ ความชำนาญ ในด้าน

การเลี้ยงกบ การจัดการทางด้านอาหาร คัดขนาด ป้องกันรักษาโรคเกี่ยวกับกบ และการตลาด

การวิเคราะห์ภายนอกอาชีพการเลี้ยงกบ

3. โอกาส (Opportunity)

- 3.1 ได้รับการส่งเสริมจากรัฐบาล
- 3.2 มีเครือข่าย (Network) ผู้เลี้ยงกบทั้งในประเทศและต่างประเทศ

3.3 มีตลาดรองรับกบขุน (กบเลี้ยง) ลูกกบ ลูกอ๊อด พ่อแม่พันธุ์ จากทั้งในและต่างประเทศ เช่น จีน เวียดนาม ใต้หวัน สิงคโปร์ ฮองกง ฯลฯ

4. อุปสรรค (Threat)

- 4.1 ผู้บริโภคเนื้อกบภายในประเทศยังมีจำนวนน้อยกว่าต่างประเทศ
- 4.2 ผู้บริโภคสามารถบริโภคเนื้อสัตว์ประเภทอื่น ๆ ทดแทนได้
- 4.3 ตลาดต่างประเทศยังจำกัดเรื่องกบไทยต้องปลอดสารพิษ
- 4.4 มีตลาดต่างประเทศเป็นคู่แข่งทางการค้ากบขุน เช่น เวียดนาม ฯลฯ

วิสัยทัศน์ (Vision)

เป็นชุมชนที่มีความเป็นเลิศในทางอาชีพการเลี้ยงกบ โดยยึดแบบอย่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถพัฒนาตนเอง ครอบครัวและชุมชนให้เป็นสังคมสันติสุขและมั่นคง

พันธกิจ (Mission)

1. ส่งเสริมชุมชนประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในการมีอาชีพการเลี้ยงกบ
2. เพื่อการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และขยายโอกาส
3. ส่งเสริมและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ อาชีพการเลี้ยงกบ

ยุทธศาสตร์ (Strategic issues)

1. การสร้างความมั่นคงในการดำเนินชีวิตเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัวและชุมชน
2. การสร้างท้องถิ่นให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ (Objectives)

1. เพื่อการ เผยแพร่ความรู้ ผลิตกบไทยและแปรรูปกบที่มีคุณภาพเพื่อส่งออก
2. เพื่อเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้อาชีพการเลี้ยงกบทั้งในต่างประเทศและในประเทศ

ตัวชี้วัด (Key performance indicators)

1. ร้อยละของความรู้ที่เพิ่มขึ้นในกระบวนการเลี้ยงกบ
2. ร้อยละของเกษตรกรในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงสามารถประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจ

พอเพียงในกระบวนการเลี้ยงกบได้อย่างถูกต้อง

3. ร้อยละของรายได้เพิ่มจากการผลิตกบไทยเพื่อส่งออก 30

4. ระดับความสำเร็จในการสร้างแนวทางการพัฒนาอาชีพการเลี้ยงกบใน โครงการเลี้ยงกบ เพื่อความสมดุลตามธรรมชาติและหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

เป้าหมาย (Target)

จากการเรียนรู้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดทำแผนกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ เพื่อให้เกิดความเจริญมั่นคงอย่างยั่งยืน เป็นรายได้ ปี 2549-2551 ร้อยละ 30 ปี 2549 ร้อยละ 10 ปี 2550 ร้อยละ 10 ปี 2551 ร้อยละ 10

กลยุทธ์ (Strategic)

ส่งเสริมความรู้และพัฒนาอาชีพการเลี้ยงกบแก่เกษตรกร และชุมชนมีอาชีพและเลี้ยงกบสามารถพึ่งตนเองได้ โดยยึดแบบอย่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

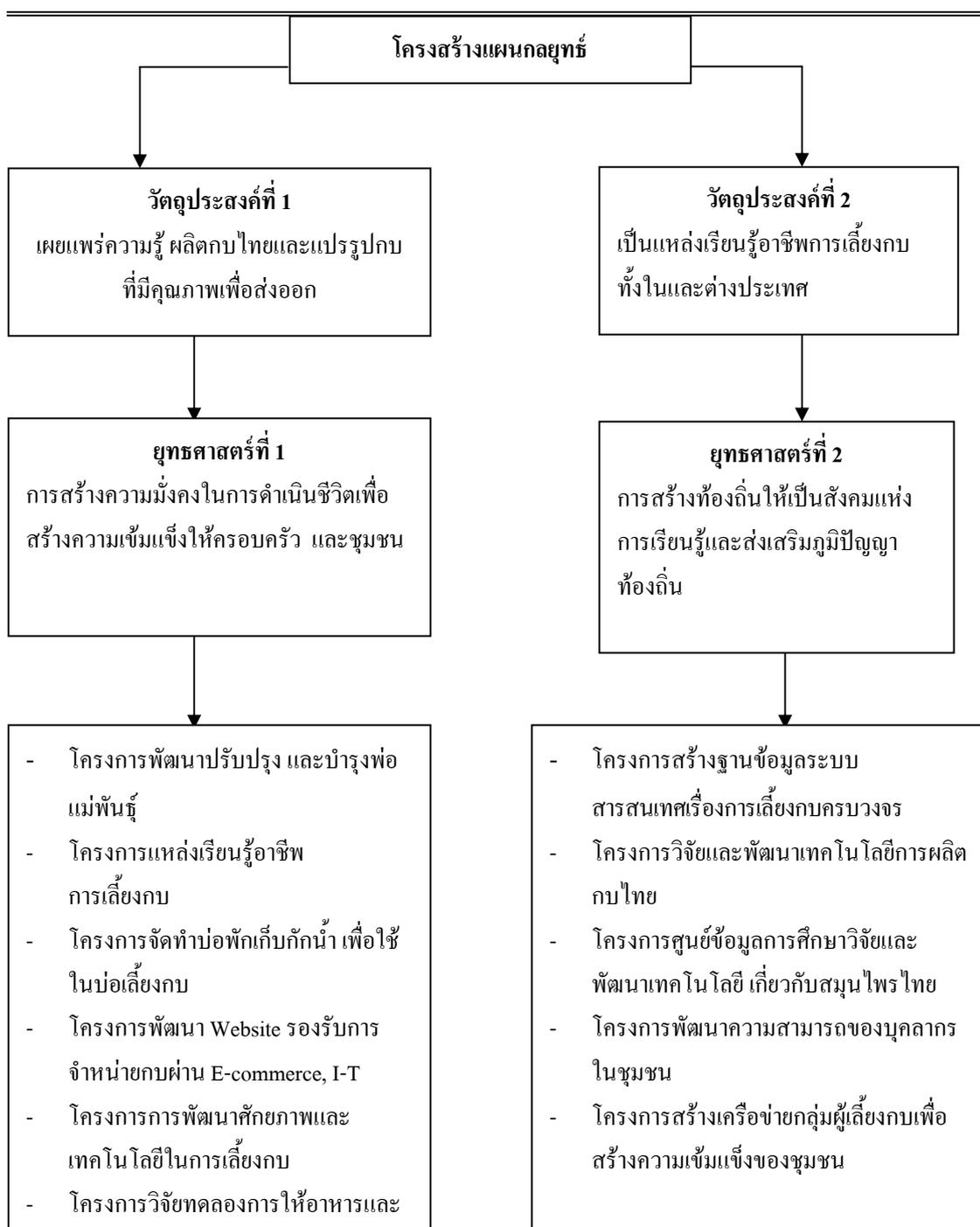
แผนกลยุทธ์การเลี้ยงกบเพื่อส่งออกได้แบบครบวงจรของโครงการเลี้ยงกบเพื่อความสมดุลตามธรรมชาติ ณ ศูนย์ศิลปาชีพเกาะเกิด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตาราง 9 แสดงแผนกลยุทธ์เพื่อแนวทางการพัฒนาอาชีพการเลี้ยงกบเพื่อส่งออกแบบครบวงจรในโครงการเลี้ยงกบเพื่อความสมดุลตามธรรมชาติตำบลเกาะเกิด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การดำเนินงาน	โครงการ	ผู้รับผิดชอบ	ปี 2549	ปี 2550	ปี 2551
1. ส่งเสริมการผลิตโดยใช้พ่อแม่พันธุ์ดี	1. โครงการพัฒนาปรับปรุงและบำรุงพ่อแม่พันธุ์	ผู้ประกอบการ	500,000	600,000	700,000
2. การปรับปรุงบ่อ	2. โครงการปรับปรุงบ่อเลี้ยงกบและสิ่งแวดล้อม	เจ้าของโครงการ			
3. การจัดการระบบน้ำ					
4. การตรวจมาตรฐานฟาร์ม GAP	3. โครงการทำ	ชลประทาน			
5. การพัฒนาการทำบ่อกระป๋อง	4. โครงการจัดตั้ง	อำเภอสรรพสามัง			
6. การพัฒนาบ่อเพื่อส่งออก	เครื่องข่ายกลุ่มเกษตรกร GAP	จังหวัด			
7. การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการตลาด	5. โครงการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลผู้ประกอบการและพัฒนาและส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์กบ	สนง.อุตสาหกรรมจังหวัด			
8. วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตกบไทย	6. โครงการสร้างฐานข้อมูลและระบบสารสนเทศเรื่อง	สนง.ประมงจังหวัด			

การเลี้ยงกบครบวงจร

7. โครงการพัฒนา website รับรองบริการจำหน่ายกบไทยผ่าน E-commerce, I-T สนง.พาณิชย์
จังหวัด
8. โครงการศูนย์ข้อมูลการศึกษาวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีเกี่ยวกับสมุนไพรไทย สนง.ประมง
จังหวัด
ศูนย์บริการ
วิชาการด้าน
สัตว์น้ำ

ภาพประกอบ 10 โครงสร้างแผนกลยุทธ์

ที่มา : คุษฎี เจริญสุข. 2540 : 14

ปัญหาของชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงและโครงการเลี้ยงกบเพื่อความสมดุลตามธรรมชาติมีสถานที่ดำเนินการ ในศูนย์ศิลปาชีพเกาะเกิด ตำบลเกาะเกิด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำหรับเครื่องมือในการจัดการนำแผนกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ โดยการเชื่อมโยงเอา Balanced scorecard มาจับเพื่อประเมินผลในมุมมองทั้ง 5 ด้าน คือ 1) วัตถุประสงค์ (Objective) 2) ตัวชี้วัด (Measures) หรือ (Key performance indicators) 3) เป้าหมาย (Target) 4) ข้อมูลปัจจุบัน (Baseline data) 5) แผนงานโครงการหรือกิจกรรม (Initiatives) โดยการวิเคราะห์ตามมุมมองของวัตถุประสงค์ทั้ง 4 ด้าน คือ

1. มุมมองด้านการเงิน (Financial perspective)
2. มุมมองด้านลูกค้า (Customer perspective)
3. มุมมองด้านกระบวนการภายใน (Internal process perspective)
4. มุมมองด้านการเรียนรู้และพัฒนา (Learning and growth perspective)

โดยการใช้ระยะเวลาดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2550 ถึง ธันวาคม 2550 โดยการติดตามตรวจสอบผลการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ เป็นตัวชี้วัดเพื่อการติดตามประเมินผลเชิงกลยุทธ์ ได้ดังตาราง 10

ตาราง 10 การประเมินผลเชิงกลยุทธ์ โดยการนำเอา Balanced scorecard มาเชื่อมโยง

Objective	KPI	Baseline data	Target	Initiative
มุมมองด้านการเงิน (Financial perspective) เพื่อรายได้ที่เพิ่มขึ้น จากลูกค้าที่มาซื้อกับ ครอบครัว (ลูกกบ, กบขุน, พ่อแม่ พันธุ์กบ)	ร้อยละรายได้ที่ เพิ่มขึ้นเทียบกับ ปีที่ผ่านมา	รายได้ที่เพิ่มขึ้น เทียบกับปีที่ผ่าน มาร้อยละ5	รายได้ที่ เพิ่มขึ้นเทียบ กับปีที่ผ่านมา ร้อยละ10	ขยายตัวเข้าสู่ตลาด ต่างประเทศ มากขึ้น
มุมมองด้านลูกค้า (Customer perspective) เพื่อให้ลูกค้าพึงพอใจ ต่อการให้บริการของ โครงการเลี้ยงกบเพื่อ ความสมดุลตาม ธรรมชาติ	ร้อยละ ความพึงพอใจของ ลูกค้าที่มาซื้อกบ	ลูกค้ามีความ พอใจต่อการ ให้บริการของ โครงการเลี้ยง กบเพื่อความ สมดุลตาม ธรรมชาติ ร้อยละ60	ลูกค้ามีความ พอใจต่อการ ให้บริการของ โครงการเลี้ยง กบเพื่อ ความสมดุล ตามธรรมชาติ ร้อยละ80	จัดทำการสำรวจ ลูกค้า (แบบ สอบถาม,แบบ สังเกตการณ์) จัดให้มีการแนะนำ ให้คำปรึกษา
มุมมองด้านกระบวนการ ภายใน (Internal business process perspective) เพื่อการผลิตกบที่ได้คุณภาพ	อัตราการเสียหาย ของการผลิตกบ	อัตราการ เสียหายของการ ผลิตกบ 10%	อัตราการ เสียหายของ การผลิตกบ 7%	จัดทำระบบTQM ภายในโครงการ เลี้ยงกบเพื่อความ สมดุลตาม

			ธรรมชาติ
มุมมองด้านการเรียนรู้และ พัฒนา (Learning and growth perspective) เพื่อการพัฒนาทักษะของ ผู้เพาะเลี้ยงกบ	จำนวนวันในการ อบรมต่อคนต่อปี	7 วัน	จัดทำแผนอบรม ผู้เพาะเลี้ยงกบ อย่างต่อเนื่อง

จากตาราง 10 ผลการวิเคราะห์แบบความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์ ตัวชี้วัด ข้อมูลพื้นฐาน เป้าหมายและสิ่งที่จะทำของ Balanced scorecard ในการประเมินผลเชิงกลยุทธ์ พบว่ามีสาระสำคัญ ดังนี้

1. ตลาดเป็นตัวชี้ราคากบทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น ถ้ากบเข้าตลาดเป็นจำนวนมากตามฤดูกาล ราคาจะตกต่ำซึ่งเหมือนกับตลาดของผักผลไม้ตามฤดูกาลนั่นเอง
2. คู่แข่งทางการค้าต่างประเทศคือประเทศเวียดนาม
3. ปัญหามุมมองด้านการเงิน การเบิกจ่ายงบประมาณของโครงการเลี้ยงกบเพื่อความสมดุลตามธรรมชาติ รายได้และการหาช่องทางในการทำตลาดหรือขยายตลาดต่างประเทศเพิ่มขึ้น
4. ปัญหามุมมองด้านลูกค้า ต้องสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า โดยการผลิตกบที่ได้มาตรฐาน ขนาดพอดี สีของกบจะต้องเหลืองทองเท่านั้น ถึงจะส่งออกต่างประเทศได้ เพราะฉะนั้นการจัดการการเลี้ยงกบจะสำคัญทุกขั้นตอนและจัดทำระบบลูกค้าการรักษาลูกค้าเดิมและการหาลูกค้าใหม่พร้อมทั้งการให้คำแนะนำปรึกษาแก่ลูกค้า
5. ปัญหามุมมองด้านกระบวนการภายใน คือ การจัดการตามวัตถุประสงค์ การปล่อยลูกกบสู่ธรรมชาติถึงร้อยละ 50 อายุประมาณ 1 เดือน เพื่อรักษาความสมดุลระบบนิเวศระหว่างการอนุรักษ์การใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และจัดสรรให้เกษตรกรในหมู่บ้านเศรษฐกิจนำไปเลี้ยงครอบครัวละ 3,000 ตัว รวม 22 ครอบครัว การลดอัตราการเสียหายจากการผลิตกบให้ลดลงตามเป้าหมาย โดยการจัดทำ TQM คือ การบริหารจัดการที่ดีในโครงการเลี้ยงกบเพื่อความสมดุลตามธรรมชาติ
6. ปัญหามุมมองด้านการเรียนรู้และการพัฒนา ที่โครงการเลี้ยงกบเพื่อความสมดุลตามธรรมชาติ วัตถุประสงค์เป็นแหล่งเรียนรู้อาชีพการเลี้ยงกบทั้งในประเทศและต่างประเทศและการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างเกษตรกรในโครงการและผู้ที่เกี่ยวข้องจากนอกโครงการ ซึ่งจะมีการจัดอบรมอย่างต่อเนื่อง

สรุปผลการศึกษาคำเลี้ยงกบ

การจัดการความรู้เป็นเครื่องมือนำสติปัญญาของชาติหรือของชุมชนมาเพิ่มพลัง นำความรู้จากทั่วโลกมาใช้ประโยชน์เป็นกระบวนการที่จำเป็นสำหรับสังคมในยุคสังคมเศรษฐกิจความรู้ ประเทศหรือองค์กรที่มีความสามารถในการจัดการความรู้ จะมีความสามารถในการแข่งขันสูง มีความสามารถในการปรับตัวนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

การเลี้ยงกบเป็นกระบวนการเป็นองค์ความรู้และการจัดการความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงกบ การพัฒนาเทคโนโลยี การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การพัฒนาศักยภาพเพื่อการแข่งขัน การวิจัยเพื่อการทดลอง ผลของกระบวนการเลี้ยงกบ จะได้ผลตอบแทนเร็วและคุ้มค่าทางธุรกิจเศรษฐกิจ คือ กบขุน (กบเลี้ยง) จะได้ทุนคืนภายใน 2 เดือนครึ่งถึง 3 เดือน ลูกกบจะคืนทุนภายในเวลาประมาณ 1-2 เดือน ลูกอ๊อดจะคืนทุนภายในประมาณ 7-10 วัน พ่อแม่พันธุ์กบจะคืนทุนภายในประมาณ 6 เดือนถึง 3 ปี เป็นกระบวนการจัดจำหน่ายครบวงจร นับว่าการเลี้ยงกบเป็นธุรกิจและกบเป็นสัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญตัวหนึ่งที่ลงทุนระยะสั้นผลตอบแทนเร็วและมีตลาดรองรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ อาทิ ในประเทศมีเครือข่ายอยู่ทุกภาค คือ เหนือ กลาง อีสาน ใต้ และต่างประเทศ เช่น จีน เวียดนาม ใต้หวัน สิงคโปร์ มาเลเซีย ฮองกง ฯลฯ

จากผลการศึกษา พบว่า ปัญหาการตลาดสำคัญเร่งด่วนที่สุด คือ รัฐบาลควรมีมาตรการสนับสนุนปัจจัยการผลิตและการตลาด เช่น การลงทุน การหาตลาดที่แน่นอนมีหลักประกันให้เกษตรกร การมีเครือข่ายเพื่อต่อรองกับตลาดด้านราคาและปริมาณกบ เพื่อต่อรองกับพ่อค้าคนกลางที่จัดจำหน่ายไปยังต่างประเทศ เพื่อต่อรองกับบริษัทอาหารเม็ดสำเร็จรูป เพื่อให้การส่งเสริมสนับสนุนมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะควรมีนโยบายที่เน้นในเรื่องการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และฝึกอบรมการเลี้ยงกบอย่างถูกวิธีทุกขั้นตอน เพื่อให้เกษตรกรเข้าใจอย่างแท้จริงพร้อมที่จะประสบความสำเร็จในการเลี้ยงกบ

ข้อเสนอแนะ

1. การทำบ่อเพาะเลี้ยงกบ (ฟาร์มกบ) เป็นเรื่องที่ยุ่งยากเหมือนกัน เพราะต้องจัดหาทำเลที่เหมาะสมห่างไกลจากโรงงานอุตสาหกรรม แต่ต้องใกล้แหล่งน้ำ ต้องมีการวางแผนอย่างรัดกุม เพราะบ่อเพาะเลี้ยงกบมีหลายแบบให้เลือก เช่น บ่อกระชัง บ่อดิน บ่อซีเมนต์ บ่อซีเมนต์ปูด้วยกระเบื้องสีขาวและเรียบลื่น ฯลฯ เพราะจะทำให้กบมีสีผิวเหลืองทองสวยเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ

2. การจัดหาพันธุ์ กบ เช่น พ่อแม่พันธุ์ ลูกพันธุ์ก็ยุ่งยาก เพราะมีพันธุ์ที่ใช้เลี้ยงหลายชนิดแต่ที่ได้รับความนิยมมากที่สุด คือ กบพันธุ์ผสมระหว่างกบนา กับ กบจาน ถึงจะเป็นที่ต้องการของตลาดต่างประเทศ ฉะนั้นต้องจัดหาพันธุ์จากผู้เชี่ยวชาญเท่านั้น

3. ปัจจัยการตลาด ยังขาดการสำรวจปริมาณความต้องการของตลาดที่แท้จริง ฉะนั้นตลาดจึงเป็นตัวชี้ราคากบทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

4. นโยบายของรัฐบาลส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตกบ แต่ไม่ได้รับการส่งเสริมการขายหรือการจัดจำหน่ายอย่างชัดเจน ไม่เหมือนกับนโยบายส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำประเภทอื่น เช่น การเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดและน้ำเค็ม หอยน้ำจืดและน้ำเค็ม กุ้งกุลาดำ กุ้งก้ามกาม ฯลฯ ที่มีนโยบายการส่งเสริมที่เป็นรูปธรรมมากกว่านโยบายการส่งเสริมการส่งออกกบ ฉะนั้น ทางภาครัฐควรมีนโยบายส่งเสริมการเลี้ยงกบและการจัดจำหน่ายกบสัตว์เศรษฐกิจของประเทศให้เป็นไปอย่าง เป็นรูปธรรมชัดเจน ครอบคลุมและยั่งยืนตลอดไป